

Než se pustíte do přípravy konstruktivní linie (metodické okénko)

Než se pustíte do přípravy konstruktivní linie

Autor: René Brinda

V první fázi přípravy na debatu na konkrétní tezi je třeba se ztotožnit s tezí a formulovat postoj týmu k problematice. Tento článek Vám nabízí postup "jak na to". Článeček byl v poněkud jiné podobě zveřejněn na podzim 1996 pod názvem "Metodický list č. 1". Upraveno na podzim 2000.

- Vaše obhajoba bude vždy přesvědčivější, když tomu co říkáte budete sami věřit.
- V debatě střídavě debatujete na stejnou tezi z pozice afirmativní i negativní - může se potom začátečníkovi zdát, že se nedokáže ztotožnit s protikladnými stanovisky.
- Je nejpřísněji zakázáno v debatě lhát.

Je tedy nanejvýš žádoucí před každou debatou se **ztotožnit s tezí**.

Jak na to, když k dané problematice zaujímáte vyhraněný postoj?

Debatuje se na kontroverzní teze, tedy z definice takové, kde obě strany mohou mít svoji obhajitelnou pravdu. Pokud v tezi, která je obecně chápána jako kontroverzní zaujímáte bigotní postoj, je a/ nejvyšší čas zapojit se do debatního programu b/ třeba vcítit se do postoje oponentů a pokusit se pochopit jejich argumenty.

Příklad. Znáám člověka, který absolvoval vojenskou službu u ČSLA (Československá lidová armáda). Na základě svých osobních zkušeností z let 1989 až 1991 došel tento člověk k závěru, že ČSLA je veskrze špatná, nebojeschopná a tedy zbytečná a hlavně nereformovatelná. Jedinou možnost nápravy vidí v opuštění braneckého systému a plné profesionalizaci armády. Tento člověk má tedy k tezi "Branecký systém v ČR by měl být zachován" velmi vyhraněný postoj a cítí, že takovou tezi nemůže debatovat aniž by přitom nemluvil proti svému přesvědčení. On přeci "ví, kde je pravda".

Uvažujme vše, co se k věci vztahuje za obsah jakéhosi pomyslného ohraničeného prostoru:

Ztráta profesního kontaktu, zcela zbytečně strávený čas, zametání listí v podzimním vichru, šikana, důstojníci iq lešeňové trubky, poddůstojníci iq prosti, nefunkční uložky, hladoví strážní psi...

Jak patrně, člověk našeho příkladu vidí hodně negativ. Ne vše se ovšem vztahuje k braneckému systému, to za prvé, hlavně však pokud se takový člověk skutečně nad věcí zamyslí, zjistí, že tento pomyslný prostor není homogenní, že má trhliny a okénka, že jsou v něm ostrůvky jiných názorů, vidění problematiky z jiné strany:

Populace schopná obrany státu.
Identifikace se státem.

Relativní láce.

Všude okolo si představte výše uvedená negativa. Mezi nimi zelené ostrůvky jiných názorů...

Pokud se člověku z našeho příkladu podaří tato okénka a trhliny nalézt, pokud dokáže přijmout, že tyto existují, že jsou platné - navzdory tomu, že sám je za normálních okolností nevidí či vidět nechce, potom může tezi debatovat i z opačného stanoviska, než je stanovisko jeho vlastní. V úvodu své řeči, analýze teze, uvede, že argumentovat bude "odtud - potud". Ono "odtud-potud" jsou právě ta okénka a trhliny, platná a pro soudného člověka přijatelná argumentace opačné strany. Platnost teze potom takový člověk dokazuje jen v sebou samým vymezeném rámci - jen v mantinelech okének. Tak se dosáhne stavu, kdy lze debatovat tezi i z pozice opačné, než je vnitřní stanovisko debatéra. Když se takového člověka potom zeptáte: "A tomu fakt věříš, že by se branecký systém měl zachovat? Vždyť kudy chodíš, tudy říkáš, že ne!" Takový člověk potom může popravdě odpovědět: "Pochopitelně si stále myslím, že branecký systém je nesmysl. Ale dokáži pochopit argumentaci druhé strany. Některé jejich argumenty jsou natolik silné, že kdybys diskusi vymezil jen na ně, tak, jako jsem to udělal já v debatě, potom v tomto výseku argumentace skutečně mají pravdu."

Vymezit výsek argumentace Vám v debatě pomůže kritérium, nalézt jej Vám pomohou odpovědi na následující otázky:

- Jakou širší problematiku téma zahrnuje, jaké specifické problémy a sporné body jsou v širší oblasti zahrnuty?
- Koho postihuje současný stav, jak a do jaké míry je mu ublíženo? (Koho a jak by postihla změna?)
- Proč existuje současná situace?
- Jaké pozitivní/negativní důsledky způsobuje stávající situace?
- Jak k této problematice přistupuje současná legislativa a názory veřejnosti?

Pokud se Vám - s pomocí odpovědí na tyto otázky - podařilo nalézt "okénka" pro obě strany, pokud jste přijali za své, že v dané kontroverzní tezi je prostor pro vaši platnou argumentaci (ať již afirmativní či negativní), argumentaci takovou, jejíž platnosti věříte, potom jste se **ztotožnili s tezí**. Můžete debatovat. Pokud, přes upřímnou snahu, jste nenalezli prostor kde můžete tezi obhajovat, potom jste se s tezí **neztotožnili** a k debatě na takovou tezi **nenastupujte**. Lhát či argumentovat něčím, čemu nevěřím, je v debatě to nejhorší.

Stanovení kritéria.

O tom, co je "kritérium" (debatní terminus technicus) pojednává jiný metodický spisek. Velmi stručně: Jde o to (u tezí návrhových!): "Proč vám to tu teď vykládám a čeho navrhovanou změnou chci dosáhnout". Měli byste si sami pro sebe - a nejlépe i pro rozhodčí, diváky a oponenty stanovit, čeho touto změnou vlastně chcete dosáhnout. O co a v čem bude svět lepší, když se vámi navrhovaná změna provede. Takových cílů se dá vybrat mnoho, v našem konkrétním příkladě např.:

"Dámy a pánové! Dá se předpokládat, že během nejbližších 10, 20 let se ČR stane členem EU. Kritici našeho členství m.j. tvrdí, že dojde ke glajchšaltaci naší národní kultury, že se vytratí národní povědomí. Takové nebezpečí, domníváme se, skutečně existuje. Tvrdíme tedy, že je třeba podnikat aktivní kroky k udržení našeho národního povědomí. Jedním z velmi

významných takových kroků je, jak ukážeme a dokážeme, udržení braneckého systému armády v ČR..."

Nejspíše již i vy sami budete schopni dodat další možné cíle. Pokud ne, odpovědi na následující otázky by Vám mohly pomoci:

- Proč je téma pravdivé?
- Co se afirmativní tým snaží dokázat?
- Jaký je smysl/účel afirmativního postoje?

Při stanovení kritéria mějte přítom, prosím, na paměti následující požadavky, které jsou na kritérium obecně kladeny:

Cíl (kritérium jako cíl) by měl být:

- dosažitelný (snažíte se ho svojí argumentací dosáhnout)
- konkrétní (čím vágnější, tím rozplizlejší bude vaše argumentace)
- relevantní k tématu (v opačném případě budete mluvit o něčem jiném)
- žádoucí (diváci, rozhodčí a koneckonců i oponenti musí váš cíl chápat jako žádoucí - t.j. cíl musí být chápán jako obecně "dobrý")

Oprávnění cíle

(kritérium jako cíl)

Ať již si za svůj cíl stanovíte cokoli, musíte dokázat (v první řadě sami sobě), proč je tento cíl důležitý:

K čemu je dobré aby se např. udrželo národní povědomí. Odpověď je potom oprávněním vašeho cíle.

Protože v průběhu celé debaty se budete snažit naplnit svůj cíl (o to vám přeci jde - o udržení národního povědomí), P R O T O přeci obhajujete tezi, že "Branecký systém v ČR by měl být zachován" dáváte nám všem ostatním - rozhodčím, divákům i opozici k dispozici prostředek, jak hodnotit efektivitu vaší linie. A o to vám jde - ukázat jasně, zřejmě a neomylně, že věci se mají tak, jak tvrdíte, a že se vám podařilo tuto informaci dostat přes veškeré komunikační bariéry.

A co teď?

Poté, co jste provedli předchozí kroky, t.j.

- ztotožnili jste se s tezí
- stanovili jste kritérium
- položili jste sami sobě otázky proč je téma pravdivé a jaké cíle či ideály se kterými se ztotožňujete jsou v tématu obsažené
- na tyto otázky jste si odpověděli a víte tedy, proč toto stanovisko podporujete,

vám zbývá již jen jediné, to jest tohle všechno dokázat. O linii někdy příště.

René Brinda, podzim 1996 a 2000
